

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr. S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelt, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Comte N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES. Telefoon No. 2424.

Abonnement: f4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Het vierde formulier van Eenigheid, 17. — Gedicht: „Opdat zij één zijn”. — Uit de Schrift: „Exchange” (2 Cor. 5:18). — Kerkelijk leven: Zangers en speellieden. Nogmaals: Onze Militairen. De stem uit den rechterstoel, en die van het recht, I. Regeling voor het deblokkeeren van kerkelijke tegoeden. — Geestelijke Adviezen: Een nieuw Verbond. — Populair Wetenschappelijke Schetsen: Om het hart der Reformatie, 5. — Opvoeding en Onderwijs: Is handhaving v. d. leden van de Partij v. d. Arbeid bij het Chr. Onderwijs eisch en consequentie der interkerkelijke samenwerking? I. — Literatuur en Kunst: Een emigratieman. — Uit het Pol. en Soc. leven: Landelijk Congres van Geref. (vrijgen.) tot bezinning op hun houding ten opzichte van de A.R. Partij. — Uit de Buitenk. Kerken: Om het Verbond. — Stemmen uit onze Kerken: Groel. — Groninger Brieven. — Korte berichten. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het vierde formulier van eenigheid.

Als nu het nieuwe formulier ons wil doen gelooven en leeren, dat de kerk van Godswaage, immers „bouwende op de belofte”, de kinderen (minstens tot hun twintigste, zoo niet dertigste jaar, immers, zolang zij niet zich als ongelovigen openbaren) moet beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest, dan liggen daar natuurlijk vergaande consequenties in opgesloten.

Want wat van de ééne belofte geldt, dat is óók voor de andere van kracht. Als wij van de ééne belofte moeten zeggen: wij nemen aan, dat ze reeds in vervulling is gegaan, dan moet het ook van de andere zoo gezegd worden.

Derhalve vloeit uit het synodocratische formulier voort, dat men de kinderen ook dient te beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in deze werking van God den Vader, waardoor Hij hen van alle goed verzorgen en alle kwaad van hen weren of te hunnen beste keeren..... kwam. Dat Hij dat „wil” doen, staat in het doopsformulier; daar is gezegd, dat de Vader in den doop ons betuigt, dat wij door Hem tot zijn kinderen en erfgenamen worden aangenomen, en dat Hij daarom ons van alle goed verzorgen en alle kwaad van ons weren of ten onzen beste keeren „wil”. Dit woordje „wil” ziet naar onze meening op de toekomst en ondersteunt dan het geloof in wat God de Vader zegt en betuigt. Maar op het standpunt der synodes van 1905-1942-1946 is het woordje „wil” (dat in het doopsformulier er ook van den Heiligen Geest staat) niet meer een aanduiding van wat op voorwaarde van geloof toekomstig heet, doch een aanduiding van wat, geloof en wedergeboorte als geschied ondersteunt zijnde, al in beginsel in vervulling gegaan is. Op het standpunt der Utrechtsche synode van 1946, met haar „vervangingsformule”, moet men dus zeggen:

de kinderen zijn te beschouwen en te behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den H. Geest, en ook in de alle ding ter zaligheid leidende voorzienigheid van den Vader. Die werkingen van Vader en Geest ZIJN al begonnen.

Dit alles is op gronden, die we hier niet herhalen zullen, omdat ze reeds herhaaldelijk in ons blad ter sprake gebracht zijn, voor ons onaannemelijk. Het komt eenvoudig hierop neer: we beschouwen en behandelen de kinderen als zulken, wien niets kwaads, niets werkelijk kwaads, meer overkomen kan. Noch in den tijd, noch in de eeuwigheid. Het is een leer, en die leer leidt tot een opvoeding („behandelen als”),

welke aan den eisch van geloof en bekeering pit en kracht ontleent. Wie een kind behandelt als een wedergeborene, kan moeijelijk zeggen: ik vermaan je, niet als een ongelovige openbaar te worden. Aan het „zelfonderzoek” wordt hier de doodsteek toegebracht. Met verzuchtingen over anderen, die het zouden prijsgeven, wordt deze schade niet ongedaan gemaakt.

Maar juist uit dit oogpunt is de noot, die hier aan het vierde formulier wordt toegevoegd, zoo fataal. Men moet bij sommige polemisten altijd letten op bijzinnetjes, tusschenzinnetjes, en..... noten. Wat zij, tenslotte genoot door hun tegenstander, wel moeten toegeven, nadat het eerst door hen fel bestreden werd, nu ja, dat zeggen ze dan wel, maar ze bergen het op in een tusschen-, een bij-zin, of — een noot. Royaal gaat het niet, want ze willen geen kamp geven; hun oppervlakkige lezers merken nauwelijks dat het toch toegegeven is. Juist door die houding bederven ze alles.

Zoo is het ook met de befaamde noot, waarover we reeds uit den treure hier hebben gesproken, en die dan ook in deze reeks maar vluchtig wordt afgehandeld. De tekst ervan luidt (het is een aantekening bij de woorden „deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest”):

„De synode heeft deze uitdrukking gekozen, om ruimte te laten en voor de opvatting, dat de kinderen te beschouwen zijn als reeds wedergeboren, en voor de opvatting, dat zij zijn te beschouwen als kinderen die wedergeboren zijn of zullen worden, waarbij uiteraard beide opvattingen gebonden zijn aan hetgeen in het vervolg der verklaring wordt uitgesproken over de vrijmacht Gods”.

Tot zoover de aanhaling.

Waarom is deze noot zoo fataal?

In de eerste plaats om het vermoelende woorden-spel. Als ik een kind beschouw en behandel als „wedergeboren”, dan beteekent mijn zeggen, dat het „deelt in de wederbarende genade” hetzelfde als: deelen in de VERVULLING der belofte. Beschouw ik het evenwel als een kind, dat nog wedergeboren moet worden, en oók zal worden, dan beteekent de uitspraak, dat het „deelt in de wederbarende genade” zoo iets als: „deelen in de BELOFTE”, die dan evenwel nog wacht op de vervulling. Men vraagt zich verbaasd af, hoe men zoo lichtvaardig met de juist-in-geding-zijnde grondbegrippen omspringen kan. Hier is geen compromis-formule; zelfs dat niet. Want een compromis is een naar-elkaar-toe-komen; hetgeen, als ’t meenens is, slechts geschieden kan indien over en weer klare taal gesproken wordt. Hier evenwel wordt geen taal meer gesproken. Hier wordt alleen maar wat gezweept. Zoo in den geest van: zeg ’t nu maar zoo, dan vliegen ze niet langer op. Inderdaad, „ze” vliegen alleen maar erin. Het is de kerk volkomen onwaardig.

In de tweede plaats is die noot zoo fataal, wijl ze de „bejegeningsnorm” eenduidig doet aan de liefhebbers voor elken prijs. Wilt u, evenals Schippers-Bouwmeester in de critieke dagen van 1944, de kinderen behandelen als reeds wedergeboren, en verklaren hierin een NORM te volgen? Best, meneer, als u maar stil bent. En wilt u daarginds hen beschouwen als kinderen, in wie de wedergeboorte nog komen moet, en óók daarin een NORM zeggen te volgen? Ook best, — als u maar stil bent. En weet u daar ginds nu heelemaal niet meer wat een NORM is? Hindert niet, behoud uw zielepijn, als u maar stil bent.

In de derde plaats is die noot zoo fataal, omdat ze op de brutaalste manier nog eens, en dan alweer „bindend” (!) vastlegt, dat het verbond de uitverkorenen bevat. Want er zijn maar twee mogelijkheden aan de dominees, de catecheten, de vaders en moeders opengesteld, daarginds:

1. behandelen als reeds wedergeboren;

„OPDAT ZIJ EEN ZIJN”.

Gij, Herder, hebt de eenheid liefgehad,
met al Uw duurgekochte schapen;
maar toen het bloed droop van Uw slapen
en Gij om kracht tot verder dragen bad,
waart Gij in 't lijden dat hen redden ging
alleen, en niemand wist te waken
om deze eenheid waar te maken
in 't doodlijk uur der groote pijniging. —

Aanschouw thans Uw zoo diep verscheurde Kerk,
die zegt Uw woorden na te jagen,
en allen nood U op te dragen
in d'ijver voor Uw groot verzoeningswerk,
maar zich verteert in eigenlijgen strijd
en uitstoot dienstbereide zonen,
die slechts gehoorzaam willen wonen
in 't huis door U ter woning hen bereid. —

Verbrek de bonen, die Uw vrije volk
weerhouden tot getrouw getuigen.
Doe Gij de stugge ruggen buigen
en wees in spraakverwarring ons een tolk.

Wij zijn een zwak en liefdeloos geslacht,
en slapen als wij moeten waken.
Ach, wilt Gij, Heer, dit kwaad doen staken
en ons vereenen voor den strijd die wacht.

J. L. J.

2. behandelen als zullende wedergeboren worden. Maar alleen de uitverkorenen (ten eeuwigen leven) worden te eeniger tijd wedergeboren. En dus moet men de kinderen beschouwen en behandelen als uitverkorenen! Wat de bejegeningsnorm van daareven betreft: niet als verbonds-kinderen, doch als uitverkorenen moet u de kinderen bejegenen, niet naar de geopenbaarde dingen, die voor ons en onze kinderen zijn, doch naar de verborgene, die voor den Heere onzen God zijn. Aldus de synodocratische redeneertrant. Laat u niet ophouden door de gedachte, dat in alle verbonden twee deelen begrepen zijn, zóódat de belofte niet vervuld wordt als er geen geloof is. Ge moet de kinderen beschouwen en behandelen als degenen, in wie God gewrocht heeft of nog werken zal wat Hij van hen eischt, — tenzij het anders blijkt. Dan moet ge het steunen op de „belofte” maar opgeven; de belofte is dan zeker niet zoo erg gemeend geweest.

In de vierde plaats is deze noot zoo fataal, omdat ze zoo onzedelijk is. Dat hebben we evenwel al zóó vaak betoogd, dat we hier met een enkel woord volstaan. In 1944 heeft men gezegd: alleen maar wedergeboren, en anders geen plaats voor u in eenig consistorie, en geen plaats in de professorenkamer, waar het portret van Hel, de Cock en Lindeboom en Noordzij hangt. En toen men met deze leus had weg-gewerkt, die men besloten had „wel klein te krijgen” (zoo was de krügsmanziel der kleinen, tot in den trein ten gehoor gebracht), toen zei men in '46: Wou u, tot in die professorenkamer toe, soms óók iets anders leeren dan „wedergeboren”? Ook goed, meneer; een professor in de ethiek hebben we alweer, en de ander, die van onze V. U. vindt 't ook wel goed. Maar we nemen niets terug, hoor!

Die zóó spreken zijn, om met één van hun misleide pupillen te spreken, te persoonlijk om profetisch te zijn. En concreet zijn ze heelemaal niet meer. En ach, hun norm-bejegening.....

K. S.